

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാഭേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുഭവായ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ തൃതീയസ്കന്ധേ ഏകത്രിംശോധ്യായഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാഭേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ തൃതീയസ്കന്ധേ ഏകത്രിംശോദ്യായഃ ॥

ശ്രീഭഗവാനുവാച

കർമ്മണാ ദൈവനേത്രേണ ജന്തുർഭേഹോപപത്തയേ |
സ്ത്രിയാഃ പ്രവിഷ്ട ഉദരം പുംസോ രേതഃ കണാശ്രയഃ || 1 ||

കലലം ത്യേകരാത്രേണ പഞ്ചരാത്രേണ ബുദ്ബുദം |
ദശാഹേന തു കർകന്ധൂഃ പേശ്യണ്ഡം വാ തതഃ പരം || 2 ||

മാസേന തു ശിരോ ദ്വാദ്യാം ബാഹ്യാഘ്രാദ്യംഗവിഗ്രഹഃ |
നഖലോമാസ്ഥിചർമാണി ലിംഗച്ഛിദ്രോദ്ഭവസ്ത്രിഭിഃ || 3 ||

ചതുർഭിർധാതവഃ സപ്ത പഞ്ചഭിഃ ക്ഷുത്തുധുദ്ഭവഃ |
ഷഡ്ഭിർജ്ജരായുണാ വീതഃ കൗക്ഷൗ ഭ്രാമ്യതി ദക്ഷിണേ || 4 ||

മാതുർജഗ്ധാന്നപാനാദ്യേരേധദ്ധാതുരസമ്മതേ |
ശേതേ വിൺമൂത്രയോർഗർഭതേ സ ജന്തുർജന്തുസംഭവേ || 5 ||

കൃമിഭിഃ ക്ഷതസർവാംഗഃ സൗകുമാർയാത്പ്രതിക്ഷണം |
മൂർച്ഛാമാപ്നോത്യുരുക്ലേശസ്തത്രതൈഃ ക്ഷുധിതൈർമുഹൂഃ || 6 ||

കടുതീക്ഷ്ണോഷ്ണലവണരൂക്ഷാച്ഛാദിഭിരുൽബന്ധൈഃ |
മാത്യഭൂക്തൈരുപസ്സൃഷ്ടഃ സർവാംഗോത്ഥിതവേദനഃ || 7 ||

ഉൽബേന സംവൃതസ്തസ്മിന്നന്ത്രൈശ്ച ബഹിരാവൃതഃ |
ആസ്തേ കൃത്വാ ശിരഃ കക്ഷൗ ഭുഗപൃഷ്ഠശിരോധരഃ || 8 ||

അകൽപഃ സ്വാംഗചേഷ്ടായാം ശകുന്ത ഇവ പഞ്ജരേ |
തത്ര ലബ്ധസ്മൃതിർദൈവാത്കർമ്മ ജൻമശതോദ്ഭവം |
സ്മരന്ദീർഘമനുച്ഛ്വാസം ശർമ്മ കിം നാമ വിന്ദതേ || 9 ||

ആരഭ്യ സപ്തമാൻമാസാൽലബ്ധബോധോഽപി വേപിതഃ |
നൈകത്രാസ്തേ സ്മൃതിവാതൈർവിഷ്ണുഭൂരിവ സോദരഃ || 10 ||

നാഥമാന ഋഷിർഭീതഃ സപ്തവധിഃ കൃതാഞ്ജലിഃ |
സ്തൂവീത തം വിക്ലവയാ വാചാ യേനോദരേർപിതഃ || 11 ||

ജന്തുരുവാച

തസ്യോപസന്നമവിതും ജഗദിച്ഛയാത്ത -
നാനാതനോർഭൂവി ചലച്ചരണാരവിന്ദം |
സോഽഹം വ്രജാമി ശരണം ഹ്യകുതോദയം മേ
യേനേദൃശീ ഗതിരദർശ്യസതോഽനുരൂപാ || 12 ||

യസ്ത്വത്ര ബദ്ധ ഇവ കർമ്മഭിരാവൃതാത്മാ
ഭൂതേന്ദ്രിയാശയമയീമവലംബ്യ മായാം |
ആസ്തേ വിശുദ്ധമവികാരമഖണ്ഡബോധ -
മാതപ്യമാനഹൃദയേവസിതം നമാമി || 13 ||

യഃ പഞ്ചഭൂതരചിതേ രഹിതഃ ശരീരേ
ഛരണോ യഥേന്ദ്രിയഗുണാർഥചിദാത്മകോഽഹം |
തേനാവികുംഠമഹിമാനമൃഷിം തമേനം
വന്ദേ പരം പ്രകൃതിപൂരുഷയോഃ പുമാംസം || 14 ||

യൻമായയോരുഗുണകർമ്മനിബന്ധന്യേന്മിൻ
 സാംസാരികേ പഥി ചരംസ്തദഭിശ്രമേണ |
 നഷ്ടസ്യുതിഃ പുനരയം പ്രവൃണീത ലോകം
 യുക്ത്യാ കയാ മഹദനുഗ്രഹമന്തരേണ || 15 ||

ഇതാനം യദേതദധാത്കതമഃ സ ദേവഃ
 ത്രൈകാലികം സ്ഥിരചരേഷ്യനുവർതിതാംശഃ |
 തം ജീവകർമ്മപദവീമനുവർത്തമാനാ -
 സ്താപത്രയോപശമനായ വയം ഭജേമ || 16 ||

ദേഹ്യന്യദേഹവിവരേ ജ്വരാനിനാസ്യഗ് -
 വിൺമൂത്രകൂപപതിതോ ഭൃശതപ്തദേഹഃ |
 ഇച്ഛന്നിതോ വിവസിതും ഗണയൻ സ്വമാസാൻ
 നിർവാസ്യതേ കൃപണധീർഭഗവൻ കദാ നു || 17 ||

യേനേദൃശീം ഗതിമസൗ ദശമാസ്യ ഈശ
 സംഗ്രാഹിതഃ പുരുദയേന ദവാദൃശേന |
 സ്വേനൈവ തുഷ്യതു കൃതേന സ ദീനനാഥഃ
 കോ നാമ തത്പ്രതി വിനാഞ്ജലിമസ്യ കുർയാത് || 18 ||

പശ്യത്യയം ധിഷണയാ നനു സപ്തവധിഃ
 ശാരീരകേ ദമശരീര്യപരഃ സ്വദേഹേ |
 യത്സുഷ്ടയാസ്സം തമഹം പുരുഷം പുരാണം
 പശ്യേ ബഹിർഹൃദി ച ചൈത്യമിവ പ്രതിതം || 19 ||

സോഹം വസന്നപി വിഭോ ബഹുദുഃഖവാസം
 ഗർഭാന നിർജിഗമിഷേ ബഹിരന്ധകൂപേ |
 യത്രോപയാതമുപസർപതി ദേവമായാ
 മിഥ്യാമതിർയദനു സംസൃതിചക്രമേതത് || 20 ||

തസ്മാദഹം വിഗതവിക്ലവ ഉദ്ധരിഷ്യ
 ആത്മാനമാശു തമസഃ സുഹൃദ്വീര്യമനൈവ |
 ഭൂയോ യഥാ വ്യസനമേതദനേകരന്ധ്രം
 മാ മേ ദവിഷ്യദുപസാദിതവിഷ്ണുപാദഃ || 21 ||

കപില ഉവാച
 ഏവം കൃതമതിർഗർഭേ ദശമാസ്യഃ സ്തുവന്യുഷിഃ |
 സദ്യഃ ക്ഷിപത്യവാചീനം പ്രസൂത്യൈ സൂതിമാരുതഃ || 22 ||

തേനാവസൃഷ്ടഃ സഹസാ കൃത്യാവാക് ശിര ആതുരഃ |
 വിനിശ്ചാമതി കൃച്ഛേണ നിരുച്ഛ്യാസോ ഹതസ്മൃതിഃ || 23 ||

പതിതോ ഭൂവ്യസുങ്മുത്രേ വിഷ്വാഭൂരിവ ചേഷ്ടതേ |
 രോരുയതി ഗതേ ഇതാനേ വിപരീതാം ഗതിം ഗതഃ || 24 ||

പരച്ഛന്ദം ന വിദുഷാ പുഷ്യമാണോ ജനേന സഃ |
 അനഭിപ്രേതമാപനഃ പ്രത്യാഖ്യാതുമനീശ്വരഃ || 25 ||

ശായിതോശ്ചിപർയങ്കേ ജന്തുഃ സ്വേദജദുഷിതേ |
 നേശഃ കണ്ഡൂയന്ത്രേംഗാനാമാസനോത്ഥാനചേഷ്ടനേ || 26 ||

തുദന്ത്യാമത്വചം ദംശാ മശകാ മത്കുണാദയഃ |
 രുദന്തം വിഗതജ്ഞാനം കൃമയഃ കൃമികം യഥാ || 27 ||

ഇത്യേവം ശൈശവം ദുക്ത്വാ ദുഃഖം പൗഗണ്ഡമേവ ച |
 അലബ്ധാഭീഷ്ണിതോജ്ഞാനാദിദ്ധമന്യുഃ ശുചാർപിതഃ || 28 ||

സഹ ദേഹേന മാനേന വർധമാനേന മന്യുനാ |
 കരോതി വിഗ്രഹം കാമീ കാമിഷ്യന്തായ ചാത്മനഃ || 29 ||

ഭൂതൈഃ പഞ്ചഭിരാദണ്വേ ദേഹേ ദേഹ്യബുധോഽസകൃത് |
അഹം മമേത്യസദ്ഗ്രാഹഃ കരോതി കുമതിർമതിം || 30 ||

തദർഥം കുരുതേ കർമ യദ്ബദ്ധോ യാതി സംസൃതിം |
യോഽനുയാതി ദദത്ക്ലേശമവിദ്യാകർമബന്ധനഃ || 31 ||

യദ്യസദ്ഭിഃ പഥി പുനഃ ശിശ്നോദരകൃതോദ്യമൈഃ |
ആസ്ഥിതോ രമതേ ജന്തുസ്തഥോ വിശതി പൂർവവത് || 32 ||

സത്യം ശൗചം ദയാ മൗനം ബുദ്ധിഃ ശ്രീർഹീർയശഃ ക്ഷമാ |
ശമോ ദമോ ഭഗശ്ചേതി യത്സംഗാദ്യാതി സർജ്ജയം || 33 ||

തേഷ്യശാന്തേഷു മൂഢേഷു ഖണ്ഡിതാത്മസ്വസാധുഷു |
സംഗം ന കുർയാച്ഛോചേഷു യോഷിത്ക്രീഡാമൃഗേഷു ച || 34 ||

ന തമാസ്യ ദവേൻമോഹോ ബന്ധശ്ചാന്യപ്രസംഗതഃ |
യോഷിത്സംഗാദ്യഥാ പുംസോ യഥാ തത്സംഗിസംഗതഃ || 35 ||

പ്രജാപതിഃ സ്വാം ദുഹിതരം ദൃഷ്ട്വാ തദ്രൂപധർഷിതഃ |
രോഹിദ്ഭൂതാം സോഽന്വധാവദൃക്ഷരുപീ ഹതത്രപഃ || 36 ||

തത്സൃഷ്ടസൃഷ്ടസൃഷ്ടേഷു കോ ന്വഖണ്ഡിതധീഃ പുമാൻ |
ഋഷിം നാരായണമൃതേ യോഷിൻമയേഹ മായയാ || 37 ||

ബലം മേ പശ്യ മായായാഃ സ്ത്രീമയ്വാ ജയിനോ ദിശാം |
യാ കരോതി പദാക്രാന്താൻ ഭൂവിജുംഭേണ കേവലം || 38 ||

സംഗം ന കുർയാത്പ്രമദാസു ജാതു
യോഗസ്യ പാരം പരമാരുരൂക്ഷുഃ |
മത്സേവയാ പ്രതിലബ്ധാത്മലാഭോ
വദന്തി യാ നിരയദ്യാരമസ്യ || 39 ||

യോപയാതി ശനൈർമായാ യോഷിഭേവവിനിർമിതാ |
താമീക്ഷേതാത്മനോ മൃത്യും തൃണ്ണൈഃ കൂപമിവാവൃതം || 40 ||

യാം മന്യതേ പതിം മോഹാൻമന്മായാമൃഷഭായതീം |
സ്ത്രീത്വം സ്ത്രീസംഗതഃ പ്രാപ്തോ വിത്താപത്യഗൃഹപ്രദം || 41 ||

താമാത്മനോ വിജാനീയാത്പത്യപത്യഗൃഹാത്മകം |
ദൈവോപസാദിതം മൃത്യും മൃഗയോർഗായനം യഥാ || 42 ||

ദേഹേന ജീവഭൂതേന ലോകാൽലോകമനുവ്രജൻ |
ഭുഞ്ജാന ഏവ കർമാണി കരോത്യവിരതം പുമാൻ || 43 ||

ജീവോ ഹ്യസ്യാനുഗോ ദേഹോ ഭൂതേന്ദ്രിയമനോമയഃ |
തന്നിരോധോഽസ്യ മരണമാവിർഭാവസ്തു സംഭവഃ || 44 ||

ദ്രവ്യോപലബ്ധിസ്ഥാനസ്യ ദ്രവ്യേക്ഷായോഗ്യതാ യദാ |
തത്പഞ്ചത്വമഹമ്മാനാദുത്പത്തിർദ്രവ്യദർശനം || 45 ||

യഥാക്ഷ്ണോർദ്രവ്യാവയവദർശനായോഗ്യതാ യദാ |
തദൈവ ചക്ഷുഷോ ദ്രഷ്ടൂർദ്രഷ്ടൃത്വായോഗ്യതാനയോഃ || 46 ||

തസ്മാന്ന കാർയഃ സന്ത്രാസോ ന കാർപണ്യം ന സംഭ്രമഃ |
ബുദ്ധ്യാ ജീവഗതിം ധീരോ മൂക്തസംഗശ്ചരേദിഹ || 47 ||

സമ്യദർശനയാ ബുദ്ധ്യാ യോഗവൈരാഗ്യയുക്തയാ |
മായാവിരചിതേ ലോകേ ചരേന്യസ്യ കലേവരം || 48 ||

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
തൃതീയസ്കന്ധേ കാപിലേയോപാഖ്യാനേ ജീവഗതിർനാമൈകത്രിംശോധ്യായഃ ||